

*Мар'яна Демко, секретар обліково-економічного факультету
Львівської державної фінансової академії*

УПРАВЛІНСЬКИЙ АНАЛІЗ І ЙОГО ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА – ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ

У статті досліджується управлінський аналіз, який вивчає результати діяльності підприємства за відповідні періоди, а його організація залежить від специфіки діяльності кожного підприємства.

Постановка проблеми. В умовах ринкових відносин кожна організація (підприємство) самостійно обирає напрями розвитку, види продукції, обсяги виробництва, політику збуту, соціальну та інвестиційну політику. Тому створення на підприємствах системи управлінського аналізу є об'єктивною необхідністю, адже в кожного підприємства виникає потреба накопичувати інформацію (із внутрішніх і зовнішніх джерел) для більш ефективного планування, контролю, аналізу та прийняття управлінських рішень.

Управлінський аналіз вивчає результати діяльності підприємства за відповідні періоди з метою забезпечення інформацією систему управління на всіх рівнях для прийняття рішень у процесі поточної діяльності та діяльності, пов'язаної з майбутнім підприємства.

Організація управлінського аналізу залежить від специфіки діяльності кожного підприємства (організації), тому керівник підприємства повинен мати можливість розробляти власні системи інформаційного забезпечення ефективного управління.

Мета статті. Проаналізувати принципи системного, комплексного та кібернетичного підходів; класифікувати витрати.

Виклад основного матеріалу. Перехід до ринкових відносин в Україні вимагає нових, більш ефективних підходів до управління суб'єктами підприємницької діяльності, що, в свою чергу, викликало використання нових систем підготовки інформації для аналітиків всередині підприємства, а також інструментів управління підприємствами, де особливе місце належить управлінському аналізу та контролінгу.

Процес управління суб'єктом підприємницької діяльності складається з планування, організації, мотивації, контролю, аналізу координації. Суб'єкти господарювання самостійно здійснюють

планування, орієнтуючись на попит на продукцію, роботи, послуги, тобто плани не доводяться директивно, а визначаються конкретною ситуацією на ринку.

В управлінському аналізі в системі управління підприємством головним об'єктом є процес управління витратами господарської діяльності в цілому та в розрізі їх видів, цілей, періодів виконання. Визначення витрат регламентують норми національних стандартів обліку НП(С)БО 16 "Витрати". Під витратами розуміють зменшення економічної вигоди внаслідок вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу, якщо вони можуть бути достовірно оцінені. Позаяк виникає проблема не стільки у визначенні витрат, їх розподілі за об'єктами, скільки в управлінні ними в умовах конкуренції та досягнення необхідної їх прибутковості, тобто досягнення такого рівня, за яким вони приносять відповідний прибуток виробникам, то для оптимізації та обґрунтованості управлінських рішень щодо аналізу витрат діяльності підприємства необхідним є інформаційне забезпечення та всебічна оцінка досягнутих результатів за допомогою принципів системного, комплексного та кібернетичного підходів [2].

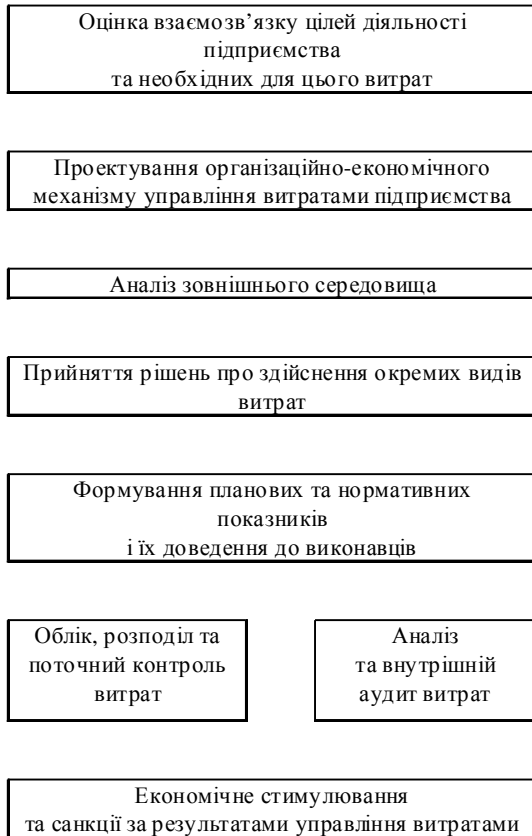
Системний підхід означає дослідження об'єктів системи, виявлення багатьох типів зв'язків, зведення їх в єдину систему.

Комплексний підхід збігається з системним лише стосовно вивчення окремих аспектів, окремих показників, а також може виступати принципом системного підходу, коли йдеться про аналізований об'єкт загалом, і їхня динаміка та прогноз на перспективу не збігаються. Комплексний підхід означає узгодження і дослідження різних аспектів господарської діяльності, виявлення резервів підвищення ефективності виробництва, а також отримання

УПРАВЛІНСЬКИЙ АНАЛІЗ І ЙОГО ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА – ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ

інформації для обґрунтування управлінських рішень [7].

При кібернетичному підході аналіз підпорядкований цілям синтезу економічної системи і її вдосконалення, економіко-математичні методи аналізу збігаються з системним дослідженням економіки та управління об'єктом. Таким чином, загальна схема економічного аналізу витрат підприємства зображена на рис. 1.

Рис. 1. Етапи процесу управління витратами підприємства

Управління витратами на підприємстві (організації) відбувається за місцем їх виникнення та центрами відповідальності. Для проведення аналізу раціональності витрат та контролю за їх рівнем формують бюджети витрат за калькуляційними підрозділами (виробничими, адміністративними, збутовими і ін). За центрами відповідальності витрати групуються відповідними кошторисами для кожного рівня управління [5].

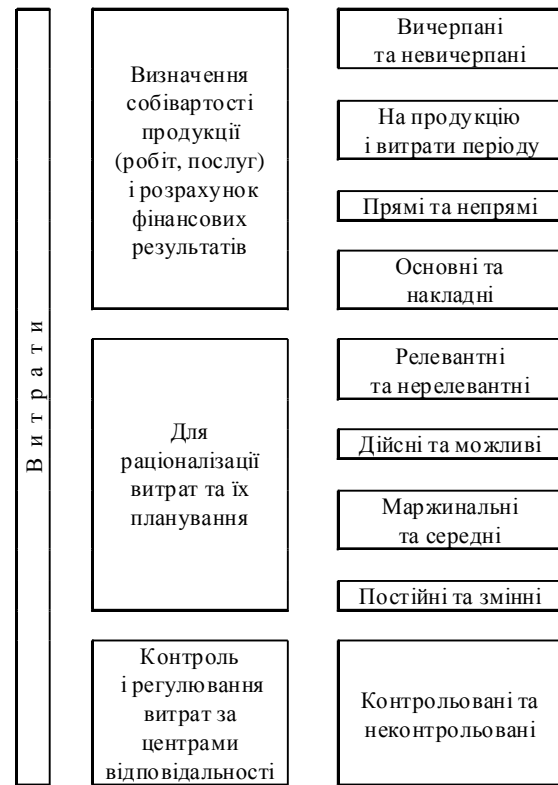
Витрати класифікують залежно від того, яке управлінське завдання потрібно розв'язати, а саме:

- розрахунок собівартості продукції (робіт, послуг) і визначення фінансового результату;

- прийняття управлінських рішень щодо раціонального планування витрат;

- контроль та регулювання витрат центрами за відповідальності.

Наступну класифікацію витрат зображено на рис. 2.

Рис. 2. Класифікація витрат для досягнення цілей управління

Вичерпані витрати – це витрати, які призводять до зменшення активів або до збільшення зобов'язань у процесі поточної діяльності.

Витрати на продукцію – це витрати, пов'язані з виробництвом продукції або з придбанням товарів для продажу. Не пов'язані з виробничою діяльністю витрати періоду, розглядають як витрати того періоду, коли вони були здійснені.

Прямі – це витрати, які можуть бути віднесені до певного об'єкта витрат (сировина і основні матеріали, основна заробітна плата виробничих робітників, силова електроенергія тощо). Непрямі витрати розподіляються спеціальними методами (амортизація, витрати на опалення й освітлення тощо).

Основні витрати – це витрати, які пов'язані з технологічним процесом виробництва. Накладні витрати виникають у зв'язку з організацією, обслуговуванням виробництва, управлінням ним.

Релевантні (не релевантні) витрати можуть

РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ФІЗИКИ З ВИКОРИСТАННЯМ ПРОЕКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

бути змінені внаслідок прийняття управлінських рішень.

Дійсні витрати вимагають оплати грошима чи іншими активами. Можливі витрати – це втрачена вигода, коли вибір одного варіанта вимагає відмови від альтернативного рішення.

Маржинальні витрати – це витрати на виробництво додаткових видів продукції. Середні – це середньозважені витрати на одиницю продукції.

Висновки. Класифікація витрат для досягнення цілей управління дає змогу провести аналіз складу, структури та ефективності фінансових ресурсів.

Наявність достатніх фінансових ресурсів – необхідна умова успішного функціонування будь-якої підприємницької структури, незалежно від сфери діяльності, галузевої спрямованості й організаційно-правового статусу.

1. Герасименко Р.А., Блажан І.Р. Особливості

формування фінансових ресурсів акціонерних підприємств. // Фінанси України. – 2004. – № 6. – С. 82 – 89.

2. Голов С.Ф. Управлінський облік. Підручник. – К.: Лібра, 2003. – 704 с.

3. Мних С.В. Економічний аналіз: Підручник – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 412 с.

4. Нападковська Л.В. Управлінський облік: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Книга, 2004. – 544 с.

5. Партин Г.О. Формування стратегічної моделі управління витратами підприємства. // Фінанси України. – 2004. – № 11. – С. 124 – 133.

6. Самофалов П.П. Управлінський облік як складова частина контролінгу // Формування ринкових відносин в Україні. – 2004. – № 12 (43). – С. 49 – 52.

7. Шиян Д.В., Строченко Н.І. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник. – К.: Видавництво А.С.К., 2003. – 240 с.

Наталія Поліхун, вчитель фізики СЗШ № 70 м. Київ

РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ФІЗИКИ З ВИКОРИСТАННЯМ ПРОЕКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

Сучасна система викладання фізики в школі може бути збагачена включенням старшокласників в проектну діяльність через різноманітні форми і способи її організації, систему впливів на особистість, та її психолого-педагогічне забезпечення.

Постановка проблеми. Становлення людини нового інформаційного суспільства, здатної самостійно сприймати нові знання, застосовувати їх у власній практичній діяльності, володіти технологією прийняття рішень в будь-яких професійних і життєвих ситуаціях, мати компетенції, здатність до змін є основою розвитку суспільства. Розвиток творчої діяльності, яка сприяє формуванню означених інтелектуальних і творчих здібностей молоді, є одним із пріоритетних завдань удосконалення освіти. Цією проблемою опікується держава через вимогу до підвищення рівня освіти в основній і старшій школі, наближення її до життя. Такі високі цілі можуть бути досягнуті лише при організації більш ефективної педагогічної практики на основі нових перспективних технологій навчання. Однією з інноваційних

форм є проектна діяльність учнів старших класів у процесі навчання фізики. На нашу думку, психолого-педагогічний аналіз та наукове дослідження проблеми розвитку творчої діяльності старшокласників при вивченні фізики на основі проектної технології є актуальним і перспективним. Цій проблемі присвячено ряд робіт [1,2,3], в яких окреслено основні напрямки її розв'язання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Системному дослідженню творчості, творчій діяльності присвячені праці відомих філософів Б.В.Новікова, В.П.Беха, Б.Сорокіна, В.Ф.Овчинникова, О.Г.Спіркина та ін. Творча діяльність особливого типу – продуктивна, проектна діяльність, основи якої закладено в філософії прагматизму У.Джемса, Д.Дьюї, є предметом поглибленого дослідження сучасних філософів С.Б.Кримського,